

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Împara odată la săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 3044/1923.

Comunicat oficial.

Domnul Minister al Cultelor și Artelor, cu actul Nr. 44.300 din 18 Septemvrie a. c. ne comunică adresa Domnului Minister de Finanțe Nr. 105003 în chestia impozitelor de următorul cuprins:

„Răspunzând adresei D-V. Nr. 40.752/923, avem onoarea a Vă face cunoscut, că veniturile pe cari preoții le au din diferite oficii religioase, fiind niște venituri întâmplătoare, sunt cupuse în conformitate cu art. 48 din lege, impozitului profesional.

Legea nu prevede nici o scutire de asemenea natură.

Din tabloul anexat pe lângă reclamațiunea preoților din județul Dâmbovița, rezultă că s'au stabilit venituri cât se poate de modeste.

Preoțimea care constituie e parte din clasa intelectuală a țării, trebuie să înțeleagă, că tot cetățeanul e dator să contribuie cu o parte din venitul său la sarcinile Statului, cari sarcini, în momentele de față, sunt atât de grele.

E drept, că în trecut preoții s'au bucurat de anume privilegii, însă prin noile reforme s'au șters ori ce privilegii.

V'am fi recunoscători, dacă ați binevol să dați o circulară; care să aibă darul nu numai de a calma spiritele dar de a face din clasa preoțească, care are toate drepturile politice, bunii contribuabili și propoveduitori ai ordinii, cum au fost și până-acum!

Ceace prin aceasta aducem la cunoștința Onor. preoțimii spre știre și orientare.

Arad, din șed. cons. a Sen. bis., ținută în 28 Sept. (11 Oct.) 1923.

Joan J. Papp
episcop.

Nr. 3217/1923.

Aviz oficial.

Ministerul Cultelor și Artelor, cu actul Nr. 50.623 din 4 Oct. a. c. ne face cunoscut, că: Societatea, Ocrotirea orfanilor de războiu filiala „Valea Troșului” din Tg. Ocna, a pus în vânzare Cântările Liturgiei Sfântului Ioan Gură de Aur, pentru *cor mixt*, compuse de D-na Ioana N. Ghica-Comănești și revăzută de Dl N. D. Kiriac. Costul unui exemplar este de patruzeci lei; iar produsul vânzării este destinat creșterii și îngrijirii orfanilor celor ce ne au dat, țară mare și frumoasă.

Lucrarea aceasta de merit, — fiind foloșitoare, — o recomandăm corurilor vocale bisericesti și tuturor amatorilor de muzică.

Arad, 6/19 Octomvrie 1923.

Joan J. Papp
episcop.

Discurs

rostit de P. O. D. Dr. Gheorghe Cluhandu,
la deschiderea congresului preoțesc.

*I. P. Sfințite Părinte Mitropolit,
P. Sf. Părinte Episcop,
Prea Cinstiții noștri Oaspeți,
Iubiți frați în Hristos!*

„În vremea aceea umblă Iisus prin cetăți și prin sate, propovăduind și bine vestind împărăția lui Dumnezeu, și cei doisprezece cu dânsul, și niște femei, cari erau tămăduite: Maria... și Ioana... și Susana și altele multe, cari slugeau lui din avuțiile sale”.

Iată evanghelia sfântă a zilei de azi, din marția XXI după Rosalii, după cum a scris-o sf. Evangelist Luca (VIII. 1—3). Și n'am decât să subliniez aceea prin voia lui Dumnezeu s'a întâmplat, ca azi, când se începe seria de congrese preoțești ortodoxe *ambulante* prin Ardealul nostru românesc, să luăm îndemn din pilda Mântuitorului, vecinic alergător prin

cetăți și sate, și să propovăduim și să binevestim și noi împărăția lui Dumnezeu.

Când îmi arunc privirea peste cece sunt adunați la acest al IV-lea congres al preoțimei din Mitropolia Ardealului, nu pot să nu mă bucur din adâncul sufletului meu, pentru următorul lucru, plin de înțeles și de bun augur: Cuvântul sfintei evanghelii de astăzi se împlinește între noi și prin aceea, că, în slujba Mântuitorului Hristos, care este în mijlocul nostru, avem de față și doi reprezentanți ai Ierarhiei noastre superioare, urmași ai celor 12 însoțitori și Apostoli ai Domnului. Și mai avem aici — pe lângă reprezentanții autorităților și așezămintelor noastre românești, cari și până aci s'au interesat de lucrările noastre — zic: mai avem de față și elemente noi: locuitori de cetăți și orașe și chiar și femei din buna noastră societate și mult tineret școlar, interesându-se cu toții de lucrările noastre râvnitoare spre împlinirea apostoliei ce ni-s'a încredințat.

Dar sf. evanghelie a zilei de astăzi este numai partea introductivă din capitolul VIII. al sfintei evanghelie dela Luca, capitol în care ni-se dă din partea Mântuitorului cuprinzătoare parabolă a Sămănătorului și talmăcirea ei, făcută de acelaș Divin Învățător al lumii.

Mare ești, Doamne Iisuse Hristoase, care pe noi nevrednicii ne-ai așezat în slujba Apostoliei Tale! Rugămu-ne Ție: Fă, ca și noi, prin congresele noastre ambulante ce încep astăzi, să ne putem îndeplini misiunea de alergători în slujba Evangheliei Tale și de sămănători ai Cuvântului Dumnezeesc.

Astăzi se deschide așa dar seria congreselor noastre ambulante, cari până aci obișnuiau a se ținea în Sibiu, la mitropolie, și pornim în largul pământ al Ardealului românesc, ridicând — cât mai sus, după ale noastre puteri neînsemnate — flamura Mântuitorului Hristos, călăuziți de convingerea, că restaurarea ce se impune azi în viața lumii întregi chiar, nu poate să vină decât numai în numele, prin urmarea doctrinei și prin primirea mijloacelor harice ale Aceluia, care, coborât din sinurile Părintelui ceresc, a primit pentru noi a se întrupa și a pătimi și a muri, pentruca prin Învierea Sa să ne deie dovada atotputerniciei Evangheliei Sale.

Personalitatea Mântuitorului Hristos, în istoria universală a tuturor veacurilor, este atât de covârșitoare, ca a nimănui altul. Un învățat german (Ioh. v. Müller) a zis: Iisus Hristos este cheia istoriei universale; El a încheiat istoria veche și a deschis istoria nouă.

Dar să ne întrebăm: S'au încheiat rosturile lui Hristos în lume cu atâta, că a deschis ogașe nouă istoriei universale și civilizației de azi? Și mai ales noi, Românii, ajungând a ni realiza idealul național-politic, am avea oare fără de Hristos destulă garanță de trăinicie peste veacuri, în bătaia vânturilor aspre de azi, cari ne-au făcut pe mulți să ne perdem orientarea sufletească de până aci și să ne perdem, măcar unii, în precupețiri materialiste?

Să ne întrebăm: Vom putea scoate Țara și Neamul la mal fără de a-L pune iarăși, din nou și întreg, pe Hristos în mijlocul nostru și în centrul preocupărilor noastre zilnice?

Nu; nici odată nu fără de Hristos; dar cu Hristos pururea vom ajunge la isbândă! Căci după cuvântul sfântului Apostol Pavel (I. Cor. c. 3.) verificat de atâtea ori în istoria universală: Nimeni nu poate pune alta temelie, decât care este pusă, care este Hristos. Cine clădește pe alta temelie, ajunge la sfârșitul, ce ni-l prezintă Rusia de astăzi.

Congresul nostru preoțesc, prin problemele ce și le-a ales, tocmai acest strigăt de peste veacuri, al Apostolului, vrea să-l reînvie și să-l sape adânc și, cât mai adânc, în sufletul fieștecăruia dintre membrii ierarhiei, fără deosebire de treaptă; în sufletul fiecărui credincios, fără deosebire de starea sa socială; în inima cărturarilor cași în a fraților din popor; în inima bărbaților, ca și în a femeilor, pe cari încă vrem să-i atragem și să le atragem de aci încolo în slujba apostoliei noastre.

Pre toți și pe toate vrem să câștigăm în slujba acestei apostolii, deoarece am ajuns la clipa supremă, când trebuie să pornim la muncă organizată pentru a restaura în numele lui Iisus Hristos sufletele singuraticilor și pe cel al obștei. Să facem să-l purtăm pe Domnul și Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, nu numai ca deschizător de ogașe în istorie, ci și în sufletele noastre și în viața noastră, în acțiunile noastre personale. Numai atunci vom putea avea nădejdea neclintită a viitorului nostru sigur.

De aceea, în mijlocul rătăcirilor ce încep să pască pe mulți dintre noi la adăpostul libertății politice și personale ne azi, — îmi vine să localizez cuvintele germanului E. M. Arndt (Geist der Zeit), adresate către conaționali săi, cari de atunci încoaci au incendiat lumea: Și tu, poporul meu, ai devenit rău; și tu te-ai dat prea mult Dumnezeilor străini. Să-ți spun, ce poate să te mântuiască? Nimic alta, decât credința în Dumnezeu, credința în

credinții tăi; credința în cinstea românească. Cuprinde-l pe Dumnezeu iarăși în simțirea ta; în Dumnezeu să-ți simțești tu onoarea și demnitatea Părinților tăi.

La întorsătura mare de azi a vremurilor și chiar și a moravurilor noastre publice, aceasta poate fi și cuvântul nostru, al preoților, cari avem răspunderi grele pentru sufletele ce ni-s'au încredințat în o formă sau alta de căsătorire și de învățare.

E ceasul suprem, să râvnim noi pentru apostolia noastră, iar voi pentru a primi sămănarea cuvântului Divin, bine dându-ne seama cu toții, mai ales astăzi, cât adevăr se cuprinde în cuvintele, pe cari din adins le iau de pe buzele lui Gladstone, mare bărbat politic și de stat și ministru-president englez, care se adresa predicatorului american Dr. Talma; „Numai o singură chestiune există pe lume, și aceea este: de a pune Evanghelia lui Hristos în inima popoarelor”.

Acestei convingeri ne alăturăm noi, ierarhia, nu numai din resoane spirituale-morale și profesionale, ci și pentru motivul, mărturisit de atâtea ori de alții și atât de actual și în viața poporului român, că: *Religiunea este cel mai înalt factor politic, singurul fundament stabil al statelor* (E Laboulaye).

Iată, de ce cu acest congres, punem începutul congreselor noastre ambulante: *Pentruca pe toate forțele vii ale Neamului să le chemăm la colaborare, în numele și în slujba Evangheliei lui Hristos, și pentruca pe aceasta peatră de temelie să zidim nu numai altarele simțirilor noastre, ci și temelii țării Românești întregite și întreg viitorul ei.*

Aceasta va fi, de acum încolo misiunea noastră, tot mai stăruitoare.

*

În acest larg senz al cuvântului concepem noi nota misionară a Congresului de astăzi și a tuturor celor viitoare. Dar congresul de astăzi și de mâine va avea și o notă *misionară specială*. Ne vom ocupa de probleme, prin cari să ne facem nouă înșine educația, ca preoți, familiarizându-ne pe noi, și prin noi pe toți ceilalți — cu datorile noastre morale, comune, către Hs. și către Neamul nostru. Și, dacă în programa actualului Congres, — pe lângă problema de a desluși rosturile sociale ale bisericii în parohii, unde trăește grosul credincioșilor noștri și al cetățenilor țării — am luat și chestiunea de contact și chiar de contraacțiune față de eterodocși și mai ales față de secte, ne avem temeiurile noastre, pe cari iertați-mă, Vă rog, să le pot spune, pen-

truca dela început să izolăm orice înțelesuri neavenite.

Pământul Țării Românești, întregită azi, are o admirabilă unitate geografică, ce se cere atât de bine să fie cuprinsă într'o organizație politică unitară, pe care ni-au și dat-o Pronia Divină și Vitejia românească. În cuprinsul acestui pământ, azi al nostru al Românilor, a existat din adâncă vechime o *viață sufletească unitară*, aceea a credinței în Iisus Hs. înfrățită succesiv cu sămânța culturii românești, răsărită și cultivată pe altarele ortodoxiei, care astăzi este religia oficială a acestei Țări.

Ortodoxia, care a fost martirizată aici de peste o mie de ani și e ridicată azi la locul cuvenit în Constituția Țării, și care a învățat din propria experiență multiseculară ce înseamnă asuprirea religioasă, este un steag, și acest steag, noi nu-l ridicăm ca niște *provocători* incendiari ai Țării, ci ca apostoli ai păcii religioase.

Și până când se va ridica acela care să inițieze o acțiune de frățescă colaborare în slujba lui Hs. între confesiunile acestei Țări, noi ridicăm stâlparul de măslin al păcii.

Nu ne vom lăsa târați de resentimentele suferințelor trecutului, când am fost păscuți și decimați ca Biserică și ca Neam de politica medievală a Papismului și a Potestaotismului. Nu — ci vom accentua numai drepturile noastre istorice și dreptul nostru la viața de acum și din viitor, drepturi pe cari le vom reclama integral, ca pe viitor noi să determinăm sufletul religios al acestei Țări. Iar, până să avem posibilitatea unei colaborări cu toți ceice cred sincer în Iisus Hristos, va trebui să ne *îngrădim* — și chiar să cerem și Statului o îngrădire — *impotriva acțiunilor subverzive* ale tuturor acelor culte, cari fie prin tradiția lor de agresiune, fie prin credința lor deosebitoare, fie prin subvențiile și mijloacele lor *materiale* din străinătate și dela străini, își au, în oarecare măsură și în oarecare chip, punctul de gravitație în afară de hotarale și de interesele de existență politică a Statului nostru.

În slujba acestui gând, așa credem și nădăduim, vor fi alătura de noi toți aceia, cari au un dram de dragoste de Neam și Lege și un picur de înțelegere și îngrijorare din pricina înțețitelor subverziuni religioase, cari ating și interesul de existență a Statului Român.

*

Și dacă, cu asemenea gânduri — de muncă apostolică între ai noștri, de pașnică conlucrare cu alții întru Hristos și de apărare în afară la caz de nevoie — am venit tocmai

la Arad cu congresul nostru, — ne avem și temeiurile noastre reale. Margina de apus a Țării Românești întregite, și-a avut dela început tradițiile sale religioase, din cari a scăpat pentru a și-le reînfrîpa succesiv. Mai în jos de aici, pe cursul Murășului, eră odinioară — acum vr'o 900 ani și mai bine — cetatea Morisena — Mureșana — cu episcopie ortodoxă, în Cenadul-vechiu din Banat, de unde ea a fost înlăturată de către cel dintâi rege ungar. În întreg trecutul nostru, cași astăzi, tot dinspre părțile apusene suflă vânturile cele mai amenințătoare pentru existența noastră politică și religioasă, și suflă „cu îngrozire și cu hulă urită lui Dumnezeu“, în numele unei tradiții politice de putere scăpată din mâni, sprijinindu-se pe acțiuni și tendințe religioase distructive, între cari cea mai nouă este *sectarismul* de peste Ocean.

Dacă de pildă, în județul Cahul din Răsăritul țării, erau după date oficiale, la 1922 numai 566 bapțiști și 35 adventiști, ori în jud. Constanța 110 bapțiști și 118 adventiști, — situația este cu totul alta, mai defavorabilă nouă, aici în apusul Țării. În județul Caraș-Severin erau 2087 bapțiști și 59 adventiști. Iar județul Aradului, unde ne-am adunat în acest Congres, este asaltat formal de vr'o 20 ani, de bapțișmul sprijinit de către înseși organele statului ungar, cari, după opinia unui deputat ungar (Almay Olivér), vedeă în bapțișm cheia fermecată a politiceii ungurești de naționalități pentru Români.

Sectele vor reprezenta și pentru România întregită acelaș rost politic distructiv, dacă nu le vom lua în seamă.

Am venit, deci, cu congresul nostru în aceste părți de Apus a Românișmului subminat de lungă vreme, ca *că ridicăm moralul Clerului și al Poporului pentru Legea lui Hristos în binele și spre vecinica statornicire a Țării*, și pentruca — *în fața oricărui influințe subverzive, cu aparențe religioase*, ce ni vin sub lozinci și nume ademenitoare că ar fi rodul bun al Apusului luminat, *să strigăm cu toții: „nu se trece nici pe aici!“* În Țara Românească și în stăpânirea sufletească a Bisericii ortodoxe române!

Pentru aceasta misiune, de directă apostolie și de apărare în afară, noi vom îmbrăca armatura indicată de sf. Apostol Pavel (Efes. VI. 13—17): Vom lua armele Domnului asupra-ne, ca să putem sta drepti în ziua cea rea. Vom încinge mijlocul nostru cu adevărul; ne vom îmbrăca în zăua dreptății; vom încălța picioarele noastre întru gățirea evangheliei păcii. Peste toate vom lua pavaza credin-

ței; și coiful mântuirii vom lua, și sabia Duhului, care este Cuvântul lui Dumnezeu.

Vă rog să-mi scuzați lungimea acestui cuvânt, care, date fiind locul tinerii și caracterul misionar al Congresului nostru, nu putea fi un simplu cuvânt inaugural, ci și o *explicație* a situației.

Înainte de a încheia cuvântul, mă sunt însă onorat și plăcut îndatorat să descopăr că, potrivit cu scopurile noastre, am primit dela On. Ministeriu al Cultelor și Artelor peste 400 volume din deosebite lucrări, iar dela I. P. Cuv. Sa părintele Galaction Cordun, arhimandrit la sf. mitropolie a Bucureștilor, aite 452 volume și broșuri din lucrările sale, — cu destinația: de a se distribui gratuit între preoții congresiști, clericilor și creștinilor din popor, cari vor participa la Congres.

După toate acestea, mulțumesc din inimă tuturor aceluia, cari ați ținut să ne onorați, venind între noi.

Cuvântul de grațitudine îl îndreptăm, în primul loc către I. P. Sf. Voastră, Părinte mitropolit, începătorul organizației noastre, oferindu-ți, după puterile noastre modeste, azi „ale Tale dintru ale Tale“.

Aceeași grațitudine exprimăm și Psf. Voastre, stăpânul duhovnicesc al acestei eparhii, în al căreia centru ne-am întrunit.

Adăogăm salutul nostru cu adânc respect către domnul Dr. Moise Ienciu, trimisul Onoratului Ministeriu al Cultelor.

Mulțumesc, pentru onoarea ce ni-o face, și d-lui Vasile Goldiș, fost ministru de Culte, înflăcărat ortodox până și din convingeri de ordin politic, pe care-l pot saluta între noi și în calitatea sa proaspătă, de president al „Astrei“ dela Sibiu, cu care Asociație ni avem un comun teren de activitate culturală. (Au fost salutați apoi: trimișii sau delegații: Dr. Aurel Mager, delegatul P. Sf. Episcop Roman dela Oradea-Mare, d. colonel ? reprezentând pe d. general G. Manu; prefectura și administrația politică reprezentată prin d. sub prefect Dr. I. German; trimisul Consistorului din Arad: M. Păcățianu; reprezentantul soc. ort. a femeilor român dela București părintele arhim. I. Scriban; Dr. I. Robu și Dr. L. Nichi reprezentând Primăria și Palatul cultural, cari ne-au găzduit; prezid. tribunalului Arad Dr. S. Moldovan și consilierul I. Ursu; reprezentantul jud. de ocolo Dr. L. Tămășdan; șeful admin. financiare Titus Mărgineant; G. Spinant reprezentantul Revizoratului școlar; directorii seminarului și școlii noastre normale, directorii liceelor, ai școlii de comerț și medii, cari au adus cu sine și

țineret școlar; reprezentantul Asoc. jud. Inv.; șefii așezămintelor noastre economice din loc. La urmă, delegații dela București ai Asoc. Generale a Clerului, ort. din România Icon. Gh. Crețu și pâr. C. Diaconescu au fost salutați cu frățească dragoste, având ca legăturile Asociației Clerului ardelean cu Asoc. Generală dela București să însemne o nouă strângere a rândurilor dintre frați.)

După acestea, cerând binecuvântarea Ierarhilor prezenți, presidentul declară Congresul IV. al Asociației Clerului din Ardeal de deschis.

Congresul preoțesc.

Preoțimea ortodoxă română din Transilvania, Crișana și Banat, s'a întrunit în congres misionar, în orașul Arad, ca să se consfătuiască și să chipzuiască metodele și căile, prin cari să poată munci cu rezultate mai evidente, atât la coborârea împărăției blândului Isus pe pământul locuit de Români, cât și la închegarea sufletului românesc unitar, prin credință, prin limbă, cultură, prin iubirea de țară de neam, și de toate tradițiile scumpe ale neamului nostru. Căci doar știm prea bine că sinteza român-ortodox, a stat la baza tuturor acțiunilor neamului nostru, cari formează tot atâtea tradiții scumpe și neperitoare, din cari ne hrănim zilnic, pentru noi îndemnuri spre binele și progresul neamului.

Cadrul în care s'a desfășurat acest congres, a fost deosebit de sărbătoresc. Încă Luni seara în 22 s'a întrunit Comitetul central în sala festivă a seminarului nostru, pentru a face preparativele pe mâine zi.

Marți în 23 des de dimineață sosește I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* însoțit de asessorii Scorobeș Dr. Stroe, secretarul Nistor și o mulțime de preoți.

În catedrală pontifică liturgia și chemarea sfântului duh protopopol I. Georgea, azistat de preoții I. Crăciun, I. Ardelean, Dr. Felea, Popovici și diaconul eppesc I. Cioară.

Sunt de față I. P. S. S. Mitropolitul *Nicolae*, P. S. S. Episcopul *Ioan*, și o mare mulțime de preoți. În cursul serviciului divin apare figura simpatică a eruditului arhimandrit Scriban, care este întovărășit de părinții Diaconescu și Crețu. Dieceza Caransebeșului și Oradei mari se prezintă bine. La priceasnă preotul I. Ardelean din Micălaca rostește o predică bine simțită.

După serviciul divin se trece la palatul

cultural. Sala are un aspect sărbătoresc. Sunt de față I. I. P. S. S. Lor Mitropolitul *Nicolae* și Episcopul *Ioan*, I. P. C. Sa pâr. Arhimandrit Scriban, V. Goldiș Dr. M. Ienciu în reprezentanța Ministrului de culte, Dr. Robu primarul orașului, Dr. Gherman subprefect, Moldovan președintele tribunalului și încă o mulțime de domni și o frumoasă cunună de doamne și domnișoare. Mai multe ziare sunt reprezentate prin C. Savu, A. Cotruș I. Crăciun. I. Burac și Stana. Fața conducătorilor radiază de bucurie, căci preoțimea s'a prezentat în număr mare.

Într'o tăcere profundă pâr. Dr. Gh. Ciuhandu, deschide congresul al IV-lea cu caracter misionar, prin o cuvântare avântată și de adâncă concepție.

Se ridică apoi P. S. Sa pâr. Episcop *Ioan*, care spune că deși sănătatea nu i-ar fi permis, totuși iubirea de părinte și dragostea față de preoțime l-a adus aici. Îi pune la inimă fiecărui preot să-și facă datoria cu maximul de forțe de cari dispune, căci vremurile de zdruncinare sufletească ce străbatem cer preoți cu suflet mare. Mulțumește I. P. S. S. dlui Mitropolit *Bălan* că a ostenit în mijlocul preoțimei. Ca semn de iubire, preoțimea îi face P. S. Sale ovații îndelungate. Între ropote de aplauze se ridică I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae*, care a grăbit cu dragoste în mijlocul clerului, căci tot trecutul plin de zbucium al bisericei noastre, ne spune că, bucuriile și suferințele clerului și ale poporului român au fost în toată vremea bucuria și suferințele Ierarhilor români.

Trecem vremuri de prefaceri mari, la cari preotul nostru trebuie să-și dea tributul său de jertfă și muncă. Steaua călăuzitoare al ori cărui popor, este biserica. Nici un popor nu se poate conduce numai cu factori din afară, cari azi ei înșiși nu sunt sănătoși. Războiul ne-a lăsat multe mizerii, a scăzut credința, s'a ofilit nădejdea, materialismul s'a luat la luptă cu idealismul răspândit de biserică. Luăm lupta sub conducerea lui Isus Christos. Avem încredere și curaj în cuvântul Domnului și în vitalitatea bisericei și neamului nostru.

Forțele noastre morale vor birui și vor întemeia împărăția lui Dumnezeu între oameni. Roagă pe bunul Dumnezeu să trimită binecuvântarea sa asupra congresului nostru, de unde se emaneze rezultate folositoare pentru biserică și neam.

În numele ministrului de culte vorbește avântat d. inspector general Dr. M. Ienciu, care spune că: pulverizarea energiilor fizice au mers în război alături de pustiirea energiilor

morale, cari au lăsat în urma lor o vastă pustiere sufletească. Pentru vindecarea acestor goluri rămase în sufletul mulțimei, se cer doctori, fără a căror conlucrare nu se poate deslega nici problema socială ce agită toată lumea.

În numele Astei rostește un discurs înălțător cu fond religios d. V. Goldiș, care spune între altele că Isus este concepția supremă a tuturor legilor și termină zicând. Intoarceți-vă la Hristos!

În numele Consistorului din Arad aduce omagiu păr. Păcățian, care între altele spune că în parohia sa fiecare preot, trebuie să fie misionar însuflețit de idealul chemării preoțești. Istoria poporului nostru este plămădită nu din filosofie ci din credința strămoșească.

În logea stângă de lângă podiu se ridică figura simpatcă a învățatului Arhimandrit I. Scriban. I. P. C. Sa este primit cu ovații îndelung repetate. Aduce salutul societății femeilor ortodoxe. Cu o convingere ce captivează întreg auditorul spune că preotul nostru, născut în leagănul credinței noastre curate, din care s'a făurit geniul și particularitatea fierei noastre, are datorința sublimă de a introduce în toate acțiunile și mișcările vieții publice din țara noastră, firul roșu al duhului creștin și să le imprimă timbrul neîntrecutelor învățături ale blândului Isus, ai cărui ucenici suntem.

În numele P. S. Sale Episcopului Ciorogariu reținut acasă de rana brațului frânt la Senat, aduce salut și binecuvântare, părintele asesor Dr. A. Mager, care spune că eparhia Aradului și Orăzii-mari sunt ca doi brazi dintr'o tulpină. Dr. Joe Gherman vorbește în numele județului, d. primar Robu în numele orașului, I. Spinanț în numele revizoratului, N. Cristea în numele asociației învățătorilor din județ, păr. C. Diaconescu în numele asociației clerului din București.

Păr. președinte mulțumește călduros tuturor celor ce ne-a onorat cu prezența lor, în special I. P. S. Sale păr. Mitropolit și P. S. S. păr. Episcop Ioan.

Se expediază telegrame de omagiu și stimă M. S. Regelui, I. P. S. Sale Mitropolitului primat Dr. Miron Cristea, primului ministru Brătianu, ministrului de culte Banu, prof. Iorga, P. P. S. S. Lor Episcopilor Roman la Orade, Nicolae la Cluj, și Iosif la Caransebeș. Iar la propunerea păr. Scriban să trimită o adresă de aderență Sanctității Sale patriarhului ecumenic Meletie al IV-a.

După masă urmează conferința instructivă a părintelui protopop Dr. Stefan Cioroian

„Cum putem coborâ pe Hristos în mijlocul nostru?”

În aceasta lucrare pregătită cu multă competență păr. Cioroian ne dă un tablou fidel de psihologie al sufletului poporului nostru, și ne indică căile și mijloacele prin cari la poporul nostru se poate face misiune internă. Ne arată fidel cum se face misiunea la romano-catolici și protestanți cari au fost mai favorizați de soarte. La noi toată istoria este o tragedie, istorie de sate și preoți; acest popor are în suflet urme grele de umilință, care suflet trebuie curat cu multă iscusință.

Ca mijloace pentru a coborâ pe mântuitorul în sufletul poporului indică o mulțime lucruri: Biserica să fie vorbitoare, lucrătoare, să menajeze cu devotament rosturile date de Hristos. Indică apoi diferite instituții de caritate, apoi lectură, ziare și reviste bune, societăți de evanghelizari, muzică, coruri bune.

Se în cinge o discuție edificatoare. Primul ridică cuvântul părintele Scriban, care vorbește cu multă aprofundime. Zice că noi preoții în primul rând să ne revizuim conștiința și îmboldiți de forțe morale creatoare, fiecare poate găsi în sfera sa de activitate mijloacele pentru realizarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

Mai vorbesc păr. Crețu, preotul Oancea, prof. Dr. Crăciunescu, Vasile Goldiș și iarăși păr. Scriban. Discuția o încheie I. P. S. Sa păr. Mitropolit care vorbește despre definiția religiei, așa de convingător, încât captivează auditorul. (Va urmă.)

Din Istoria Diecezei Aradului.

Contribuțiuni nouă 1815 - 1829.

(Urmare.)

Vulcan lupta la Viena cu ultima energie pentru isbutirea lui Nicoară. Putea să fie energetic în acțiunea aceasta, pe lângă multe altele și numai din motivul, că *împăratul îl recercaze deadreptul să facă propunere motivată pentru denumirea dela Arad⁸⁴⁾. Cel care va fi recomandat să vree și să poată lăți unirea cu Roma*, cere împăratul dela Vulcan, în „un bilet de mână”, datat în Venetia, la 5 dec. 1815⁸⁵⁾

⁸⁴⁾ Radu 335.

⁸⁵⁾ „Biserica și Școala” Arad 1912 nr. 30 pag. 3. I. Anuarul institutului ped. teologic din Arad, pe anul 1916/17, pag. 17—18, cuprinde aceasta epistolă, în estenziunea sa. Vezi și Ciuhandu I. c; aici la nota 24).

Vlădica unit Vulcan, fiind cu trup cu suflet omul lui Nicoară, trebuia necondiționat să fie contra numirei ori cărei alte persoane. Impotriva lui Ioanoviciu a trebuit să lucre și numai deaceia, că era de un ortodoxism intransigent, ce nu se potrivea ca politica din Austro-Ungaria dela începutul veacului al XIX. Apoi am văzut mai sus, că Vulcan era din rândul celor ce „*țineminte*“, ce fusese în stare să vorbească Ioanoviciu, cu prilejul unor frământări confesionale de pe teritoriul episcopiei lui Vulcan.

În vederea ăstora și a faptului, că și Rhédey, deși a propus pe Ioanoviciu, totuși înțelege a-l dificulta serios, i-a fost ușor să se opună și dânsul eventualei confirmări a lui Ioanoviciu: scrie prin urmare, cu dtul 26 octombrie 1815, împăratului Francisc I, că da, pe un Ioanoviciu îl cer românii, însă nu ar fi conștient să se denumească, de vremece e grav excepționat.³⁶⁾

Cumpenind bine împăratul toate celeace le știa dela: mitropolitul, cancelaria aulică, Rhédey și conziliul de război, încuviințază cu ordinele din 7 și 28 aprilie 1816, ținerea *sinodului electoral sârbesc pe ziua de 10 iunie 1816*. Comisarul împărătesc al acestei adunări căpătase instrucțiune secretă, ca la tot cazul să fie candidate cât mai multe persoane apte române și să inziste să fie ales un român.³⁷⁾

Mitropolitul propusese sinodului electoral, numai așa de formă, pe lângă sârbii săi și pe doi bieți români. În locul al treilea, pe arhimandritul din Bucovina, Bălășescu și în locul al patrulea, pe favoritul său, pe românul nostru Ioanoviciu.³⁸⁾

Mai spunea mitropolitul în fața plenului sinodal, că românii au recunoscut, că numai deaceia au candidat și laici la scaunul Aradului, pentrucă nu au oameni chieși pentru slujba arhierescă.

Când li s'a cerut să numească un om după placul lor, pentru episcopia Aradului, au ajuns în perplexitate și s'au restrâns la unul singur, la Nestor Ioanoviciu.

Nicoară, în remonstrația sa, adresată împăratului contra sinodului electoral, în vinovățește pe Stratimirovici, că și-a dat toată silința, că Ioanoviciu să nu ajungă la Arad și nici de arhimandrit nu l-a găsit vrednic, deși pe alții, cari din toate punctele de vedere erau inferiori și înconparabili cu dânsul, i-a în vrednicit de promovări.³⁹⁾

³⁶⁾ Ioanoviciu 187—8. (179). Radu I. c. 335.

³⁷⁾ Ioanoviciu 242; 243. și Sădeanu Apostolatul. o. c. 22 și 31.

³⁸⁾ Sădeanu 22 și 31.

³⁹⁾ Ioanoviciu 246; 269; 273; 358—9; 264.

Cei doi români ai noștri, propuși de mitropolitul îndată fură excepționați de sinod, că adecă alegerea lor nu poate fi conformă canoalelor și e tare de mirat, cum au și putut ajunge până a fi candidați?!

Mitropolitul prezident abia a apucat să-i se deie bun prilej, ca să și justifice în plin sinod, procedura, poate neînțeleasă de unii din membrii.

El adecă declară, că numai de aceea vin în combinație acești doi români, pentrucă n'a avut încotro altcum! A trebuit să facă pe placul monarhului, carele a dorit să candideze cât mai mulți români. Incolo apoi el e de perfect acord cu sinodul!

Mai adauge, că Ioanoviciu, — deși nu i-se poate nega caracterul lui de călugăr „bun, pacinic (stîl) și evlavios“ și educația lui, cari toate l-au îndemnat pe Stratimirovici să-l prefere în 1810, cu ocazia alegerii de episcop pentru Transilvania candidaților mulți, numai lumeni, — cu tot caracterul lui moral bun, **Ioanoviciu nu are nici o cunoștință de conducerea afacerilor administrative și nu se poate pune în pararelă cu Putnic, mai ales pentru dieceza Aradului, cu trebuințe atât de multilaterale.**

La enunțiațiunea aceasta, prea nepotrivită și chiar necorectă pentru a fi rostită din scaunul prezidențial. Sinodul înțelege a fi dator și a fi prudent, să mai complecteze și din partea sa motivele pentru refuzarea lui Ioanoviciu și, mai bine zis, pentru nesocotirea voei împărătești!

Sinodul (câtă ipocrizie!) nu poate lua asupra sa răspunderea de a fi dat prea multă atenție unui om, care nu corespunde cum se cade intențiunilor Majestății Sale, scopului bisericii și așteptărilor poporului român. Mai ales dupăce și mitropolitul a declarat, că l-a propus numai pentru ca să îndeplinească exact îndrumarea de a candidă cât mai mulți Români și ca să mulțamească și pe deputații români, „*cari însă după ce l-au văzut și au vorbit cu el, par a nu fi găsit întrânsul aceea ce și promiteau înainte de a-l cunoaște*“.⁴⁰⁾

Cine să fi fost deputații Românilor în acest sinod electoral sârbesc, afară de profesorul dr. Iosif Iorgoviciu, nu știm! Nicoara și Țichindeal sigur că nu au fost. Am văzut adineaori, că episcopul Vulcan a sfătuit pe români să nu se ducă. Nicoară însă milita pentru participarea Românilor, încrezându-se în instrucțiunile secrete date de împăratul — avea în cine se încrede! — comisarului său,

⁴⁰⁾ Ioanoviciu I. c. 248.

de a scoate ales cu ori ce mijloace pe un român.⁴¹⁾

Contra sinodului s'a remonstrat energic la împăratul. Dar toate au fost înzădar! S'au ordonat cercetări peste cercetări, cari abia s'au terminat în parte numai la 21 iunie 1821, fără însă să se aleagă episcop la Arad.⁴²⁾

Iosif Iorgoviciu a fost ales ca deputat sinodal, în 28 mai 1816, de către conferența profesorală. Clerul și poporul doria, că cu ori ce preț la sinodul — congresul — din Carloveț, care se va ținea de Rusalii (11. iunie 1816 s'a deschis), unul din profesorii preparandiei arădane să-i reprezinte, căci „în profesorii acestui institut are cea mai mare încredere”.

Iorgoviciu pentru scurtimea timpului nu a mai cerut concediu. A anunțat ulterior absențarea și călătoria sa inspectorului Nestorovici. În loc de aprobare, acesta l-a înfruntat aspru.⁴³⁾

Ce s'a mai petrecut până în 1829, cu privire la alegerea de episcop al Aradului peste tot, și în parte privitor de Nestor Ioanoviciu, care într'aceea ajunsese arhimandrit la mănăstirea Bezdin, nu am aflat până acuma nimic.

Se știe însă, că Ioanoviciu s'a întronat ca cel dintâi episcop român la Arad în 24 octombrie 1829 st. v.

Alegerea, ori că denumirea i-se va fi întâmplat mai nainte, căci directorul școlar provincial din Caransebeș, Ioan Mișuț, fost mai nainte profesor și senior la preparandia din Arad, în o epistolă din 28 ianuarie 1829 st. v. adresată lui Constantin, urmașului său în slujbă, la Arad, scrie acestea: „Lucru episcopilor odată după atâtea plânsori și învălueli, laudă lui Dumnezeu cu izbândă s'a isprăvit; nădejde acum cu atât mai mare este că și lucrurile noastre bun sfârșit o avea... Ce impresie a făcut numirea episcopului la preoțimea dieceziei Aradului; când s'a dus Domnia Sa Putnic la Carloveț și când noul episcop se va instala? Despre toate aceste așteptând încunoștințare și îndestulare, rămân...”⁴⁴⁾

Primul episcop român al Aradului a pășorit abia trei luni și jumătate. A murit la 9/21 februarie 1830, după o boală de 8 zile, în vrâsta de 64—5 ani.

A fost astrucat în 12/24 febr. 1830, în catedrala din Arad. Timpul nu era potrivit pentru transportarea osămintelor lui, în capela

Sf. Simion, din Gaiu; rezidența veche a episcopilor, unde sunt înmormântați antecesorii lui.⁴⁵⁾

Scaunul episcopal remase cinci ani vacant, până în 1835, când se îndeplini cu Gherasim Raț. (1835—1850). După Nestor Ioanoviciu administrarea dieceziei iarăș ajunge în mânele lui Iosif Putnic, dar în novembre acelaș an urmează și moartea lui Putnic.⁴⁶⁾

Când s'a întronat primul episcop național pentru ierarhia română ungureană, poetul nostru regional și de ocazie (arădan de obârșie) Moisă Botta, și-a încordat lira, scriind o: „Dedicatie la instalația mult strălucitului domn. Nestor Ioanoviciu, întâiul ca Român cu mila lui Dumnezeu ritului bisericeii greco-neunite dreptcredincios episcop, de Maiestatea Sa înălțatul împărat și craiu Francisc I. pe dieceza Aradului vechiu, Orădiei-mari, Ienopolei și Halmagiului anomit închinată”, Arad 1829.

E tipărită cu litere latine.⁴⁷⁾

Dacă la întronare i-sa cântat *veselia neamului*, era firesc lucru, că la îngropăciune, să nu lipsască barem acordurile *familiei diecezane!*

Poetul „*dascălul normalicesc, procuratorul (și) translatorul al maghiștratuului*” Brașovean, Ioan Barac, strănepotul episcopului Ioanoviciu, petrecea din întâmplare pe timpul acela, la episcopul și se consulta cu profesorul Alexandru Gavra, pentru ca acesta să-i scoată operele prin tiparnița din Buda. Nime-nia altul asifel nu era mai interesat ca să verse lacrimi, ca el.

Plângerea din vorbă poartă titula: „*Jealea familiei rămase la moartea preasfințitului domn. Nestor Ioanoviciu, episcopul eparchii diecezană neunite a Aradului*”.⁴⁸⁾

Ioanoviciu s'a pasionat și de mișcarea noastră literară a vremii deatunci; îl vedem adecă abonând revista din Buda „*Biblioteca Românească*”, sau adunări de multe lucruri folositoare, întocmită în 12 părți; întâia oară tălmăcită de prea învățații bărbați și tipărită pentru Neamul Românesc prin *Zacharie Kar-kaleki*, la Buda 1829—1830.

⁴⁵⁾ *Lupaș* 12 pețit. 44—5 Dr. Petru Pipos Suplement la istor. pedagogiei, Arad 1912 pag. 22.

⁴⁶⁾ *Botiș* 575—6.

⁴⁷⁾ Manuscriptul nr. 208 la biblioteca Academiei române din București.

⁴⁸⁾ Manuscriptul tot la Academ. sub nr. 208. *Iorga* Ist. lit. române în sec. al XVIII. vol II. Buc. 1901 pag. 474—5.

Strănepotul altcum era numai cu 10 ani mai tiner că străunchiul episcop Ioanoviciu.

Bunica lui Ioan Barac adecă era soră dulce cu episcopul Ioanoviciu.

Ion Barac ținea de soție pe fata protopopului Radu Tempea din Brașov; care, vom vedea la locul său, voia să se divorțeze de soția sa și să fie viădică la Arad, în 1815.

⁴¹⁾ *Ioanoviciu* 243.

⁴²⁾ *Sădeanu* Apostolatul. o. c. 23—5 și 31 și 32, Anuar 1913 pag. 78 și 84.

⁴³⁾ *Botiș*, o. c. 40.

⁴⁴⁾ *Botiș*, o. c. 400—1.

A abonat-o în 3 exemplare. Kárkeleki îi zice: „Preasfințit și prealuminat Domn. Nestor Ioanovici Episcop a Eparhiei Aradului (și erăși) Ilustrisim și Reverendisim Domn. Nestor Ioanovici, actualnic Episcop de Legea Greco neunită al Aradului“.⁴⁹⁾

E de notat, că „Biblioteca“ Karkaleki e prima revistă la noi Români.

⁴⁹⁾ Partea II. pag. 56. și partea IV. pag. 61.

Dare de seamă.

Pregătită pentru conferința intimă a cercului religios Mândruloc, întrunit în comuna Ghioroc la 2 Iulie a. c., de prez. Nicolae Tandrău.

Rămânând credincios promisiunii făcute, a vorbi la fiecare întrunire despre o carte bună. Vă voi atrage astăzi, Fraților, atențiunea asupra unei cărți de mare importanță. Pot zice, pentru noi este cea mai valoroasă carte apărută în anul acesta. Se cheamă: *Filosofia românească*, scrisă de *Măriu Ștefănescu*, profesor la Universitatea din Cluj.

Spuneam în rândul trecut, că nouă preoților de astăzi, lumea ne impune o mulțime de îndatoriri. Între altele și aceea, ca să ne aducem credința noastră în concordanță cu știința, să ne dăm părerea asupra diferitelor sisteme și curente filosofice, cu cari unii dintre învățații lumii de astăzi, cred, că'i pot scăpa pe oameni desub pavăza creștinismului și despre cariei cred, că sunt ceva mai mult, sunt mai perfecte, decât simpla — dar după noi niciodată și de nimeni întrecută — învățătura a Teslariului.

Dar a combate sisteme filosofice nu' un lucru ușor. Trebuie să fii în clar și cu adevărata știință a secolului, care se numește al luminii, și cu atât mai mult trebuie să fii bine luminat asupra credinții tale.

Și s'o mărturisim, noi în filosofie nu prea suntem tari. În urma împrejurărilor vitrege de ieri și de azi, abia dacă ne putem da seama ce însemnează. În decursul anilor de școală ni s'au dat prea puține indicii asupra ei, iar puterile noastre proprii n'au fost favorizate până astăzi de împrejurări, ca să ne întregim astfel de cunoștințe primite și rămase tot în fașe.

Pe scurt, filosofia este rezumatul tuturor științelor, prin urmare cunoașterea ei se impune oricărui om cult. Dar ea este și un lucru de cea mai mare importanță. Să ști tu până la ce rezultate generale, la ce idei principale, a ajuns gândirea omenească în decursul miilor de veacuri; se poate oare un lucru mai mare? Și îndeosebi pentru noi preoții filosofia are o însemnătate deosebită. După o definiție găsită

în cartea amintită filosofia este studiul sau cunoașterea mijloacelor de a ajunge la fericire prin înțelepciune. Iată dar, că filosofia luptă împreună cu noi, cu întreaga credința noastră, pentru atingerea celui dintâi scop al vieții omenești, care este fericirea. Și se poate oare ca noi să nu ne ocupăm, atât cât ne permit puterile și împrejurările, să nu ne dăm silința să cunoaștem un studiu, care ne întinde un așa de mare ajutor în activitatea noastră preotească?!

În decursul pregătirilor pentru examenul de capacitate, nu înțelegeam un singur lucru. Pentru studiul principal, pentru filosofie nu se găsea în limba noastră aproape nici un manual corăspunzător, pe care să-l poți consulta. Toată lumea care se pregătea, căuta cu luni de zile înainte nește manuscrise, traduceri de pe ungurește, cari ajunseseră vorba proverbului latin *rara aves în gurgite vasto*. După un astfel de manuscris am căutat și întrebat și eu de mulțori, dar înzădar, totdeauna era la altcineva. Se apropia examenul și eram în pericol să rămân fără cunoștințe tocmai din studiul principal. Îmi propusesem atunci, să'i iau la întrebări pe profesorii examinători, cum vin ei să pretindă orientări, după cum auzeam destul de largi, asupra unor materii, pe cari, cunoscând numai limba ta proprie, și era aproape imposibil să și le poți însuși.

Dar norocul cu cartea de sus în mână mi-a venit și mie și aproape tuturor, cari ne-am prezentat la examen în ajutor. Și Vă mărturisesc, Fraților, că de multă vreme n'am cetit cu atâta plăcere, cu atâta nerăbdare, ba mai mult, cu atâta pietate religioasă o carte, ca aceasta. În multe locuri lacrimi calde de însuflețire, de împreună simțire și de admirare față de cel ce știe spune lucruri așa de frumoase însoțesc cetitul, în care aproape nu mai ești în stare să faci pauze.

Înainte de a prinde în mână această carte, de câteori mă gândeam la filosofie, îmi închipuiam, desigur ca mulți alții, o carte grea, seacă, cu multe teorii și gânduri înalte și profunde, cu cari va trebui să-ți bați tare capul, ca să le poți înțelege. Dar admirabila carte a profesorului *Măriu Ștefănescu* m'a făcut să mă conving, că filosofia e unul dintre cele mai frumoase, mai plăcute și mai indispensabile studii pentru un cărturar, care ține la el.

Și știți, Fraților, care'i nota principală a acestei cărți și tocmai ceace mă îndeamnă să stărui așa de mult asupra ei și să vi-o recomand cu toată căldura sufletului meu? Este duhul religios, care o străbate în întreg cuprinsul ei. Cetindu-o îți vine se crezi, că această carte nu poate fi scrisă, decât de unul dintre cei mai luminați preoți ai noștrii. O apărare așa de frumoasă și de întemeiată pe atâtea convingeri solide a credinții noastre strămoșești, aproape n'o găsești într'alt loc. O iubire fără păreche și o însuflețire nemărginită față de bunurile sufletești ale popo-

rului nostru, înzădar le vei căuta alurea. Marele învățat, unul dintre cei mai distinși și mai modești profesori ai neamului nostru — după ce cutreerat toate teoremele și gândurile tuturor oamenilor mari și a tuturor popoarelor din lume, se pleacă smerit și cucernic în fața filosofiei tinere, dar așa de admirabile, adânci, ideale și cu pretențiuni de universalitate a poporului nostru și a oamenilor noștrii mari din trecut și prezent; dându-le acestora cele mai potrivite, mai luminoase, mai adevărate și mai adânc simțite caracterizări. Își isprăvește apoi cartea cu unele dintre cele mai frumoase pagini, pe cari și-e dat să le cetești. Dați-mi voie să vă cetesc câteva rânduri din acea preafrumoasă încheiere:

„Viața noastră pe acest pământ este un dor de un trai mai bun. Dar acest dor se profilează nu numai spre viitor, ci și în trecut, ca o nostalgie. Ceeace trebuie să ne facă a crede că noi odată am fost mai bine ca acum, și că trebuia să mergem tot în spre mai bine. Inșă probabil că am greșit abătându-ne din calea noastră firească. Și de atunci ne zbatem între nădejdea viitorului și dorința de a fi cel puțin ceeace am fost în trecut, pentru că apoi pornind de acolo, să năzuim a fi tot mai fericiți. Și acesta pare a fi adevărul. Scrutând datele științei și intuițiile artei, și speculațiile filosofice, precum și revelația biblică, și făcând acordul acestor felurite isvoare, ajungem la următoarea priveliște a lumii. Noi suntem făptura lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu este ființa desăvârșită, adică a tot puțințe, și-a tot știutoare, și a tot dreaptă, și a tot bună, care ne-a creat, pentru că a fost mare. Căci ceeace este mare se jertfește pentru ceeace este mic, spre a-l face mare. Și așa cel a tot puternic, s'a jertfit, s'a cheltuit, s'a răspândit în jurul său dând ființă și la ceeace era ne-ființă, pentru că nimicul să fie și să se înalțe, până la dumnezeire. Incât totul în acest univers este și trebuie să fie o jertfă. Inșuși Dumnezeu s'a micșorat pe sine pentru a ne face pe noi. El și-a scoborit o parte din sine, aceea pe care o chemăm spirit, pentru a însuflăi nimicul și a-i da viață, și a-l face lume suitoare către el și până la el. Iar lumea, la rândul său, trebuia să facă sacrificiul de a fi marimimoasă și zmerită. Ea trebuia să știe, că ridicarea sa se împlinește pe de o parte cheltuinându-se și ea pe sine, și pe de altă parte recunoscându-și cuvința față de obârșia și de ținta sa, unde strălucește dumnezeirea. Dar Domnul, în desăvârșirea sa i-a dat libertate. Ca ființă perfectă, nu putea face o lume de păpuși sau de mașini, ci o viață care trebuia să fie vrednică prin ca inșuși de o soartă mai bună. Dar viața nu și-a înțeles menirea, ci devenind ființă prin duhul Domnului, a căzut în ispita de a se împotrivi spiritului cel bun, crezându-se în stare de înlocui pe creator oricând și fără voia sa. Și așa, nimicul inșuși, dar devenit viață prin harul divin, s'a ridicat în contra acestui har, luându-și chipul de spirit rău. Adică lumea este un nimic, care

s'a făcut lume prin mărnimia Domnului, dar care la facerea sa, pentru a-și merita și ea inșuși soarta, a fost împărțită în două năzuinți: una în spre ziditor, prin spiritul bun, sau duhul lui Dumnezeu; alta în spre propriul său nimic, prin spiritul rău sau prin ea inșuși. Cea dintâi năzuință este generozitatea, sau sentimentul religios, adică zmerenia de Dumnezeu prin spiritul cel bun. Cea de-a doua este egoismul nesățios sau ambiția fără margini răsărită din spiritul cel rău, redică din materie sau din propria noastră ne-ființă. Cu primul sentiment a plecat omul pentru a răzbate dincolo de ispita înconjurătoare a materiei, a nimicului, a duhului cel rău. Starea noastră prin spiritul cel bun este aceea naivă, curată, încrezătoare a copilului față de părintele său. Și să ne închipuim un copil care s'ar desvolta treptat în cunoașterea lumii, fără să-și piardă din puterea acestui simțământ, ci întărindu-l și luminându-l pe măsură ce crește. Acesta s'ar apropia de Tatăl prin inșuși creșterea sa. Și s'ar apropia până a se face una cu el. Dar dacă el, înainte de timp, poștește a ști și a face mai mult decât îi este dat în treptata lui înflorire, atunci cade în păcat. A vrut să zmulgă o volnicie, și a devenit un nevolnic. Atunci își rătăcește drumul. Atunci se poate lăsa dus de a doua închinare, aceea a spiritului rău sau a propriei sale ne-ființe, prin care crede că el ar putea fi totul sau mai presus decât părintele. Totuși, spiritul cel bun nu-l părăsește, ci îi stă candelă vecinic aprinsă spre arătarea drumului cel drept. Omul nu este încă de tot pierdut. Ci el este ca într'o răspântie, din care se poate întoarce la calea binelui, dela care s'a abătut, dacă ascultă de tainicul glas al ingerului păzitor. El poate ajunge la liman. Inșă el se și poate pierde, apucând pe poteca rătăcirii. Și totuși, mântuirea este pururea cu puțință“.

Se poate oare o mai frumoasă și mai înțeleaptă explicare a Bibliei, decât aceasta? ! Și întreaga încheiere se întrece în astfel de adânc credincioase gânduri. Cred, deci că am avut dreptul să vă trag atențiunea asupra unei cărți, scrisă de un preot al filosofiei. Grăbiți-vă și vi-o procurați îndată — nu vă rețină nici costul de 45 lei — și vă veți umplea sufletul de una dintre cele mai adânc simțite plăceri. Sau ca lucrul să fie și mai sigur, rog pe Preaonoratul Domn. Protopop să binevoiască a lua în grija Sa înțeleghătoare procurarea și distribuirea acestei cărți pentru întreagă preoșimea tactului, iar în adresele, pe cari le va face către Veneratul Consistor Diecezan să atragă deasemenea atențiunea asupra ei, ca să fie recomandată întregii preoșimi din dieceză. Am da prin aceasta și noi preoșii dovadă de o adâncă înțelegere a lucrurilor bune, am arăta o frumoasă recunoștință se poate și un bun îndemn pentru continuarea în același chip a operelor viitoare a celui mai credincios dintre profesorii noștrii.

CONCURSE.

Nr. 3125/1923.

Pentru îndeplinirea *catedrei de desen și calligrafie* dela școala normală ort. română din Arad, se publică concurs cu termen scurtat de 15 zile.

Dela recurenți se cere: să fie români ortodoksi, să aibă cvalificație în regulă, să dovedească aceste studii și calități cu documente originale resp. copii dela notar public, prezentând totodată atestat de boțez și de servicii.

Beneficiul ce se pune în vedere este acela, care ar fi și la un institut de Stat între aceleași condiții de capacitate.

Cererile să fie trimise la Consistorul eparhial din Arad.

Arad, din șed. cons. dela 28 Sept. (11 Oct) 1923.

Consistorul ort. român Arad.

—□—

1—2

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din *Semlac*, devenită vacantă prin moartea preotului *Lazar Adamoviciu*, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Venitele sunt: 1. Una sesie parohială constătoare din 32 jugh. cad. pământ arător. 2. 400 Lei bir parohial. 3. Stolele legale. 4. Intregire de salar dela stat.

Alesul preot este obligat a catehiza elevii ortodocși dela școlile primară din comună și va suporta toate dările după sesie și după venitele din parohie.

Doritorii de a reflecta la aceasta parohie sunt poștiți ca recursele adresate Comitetului parohial din *Semlac* și ajustate cu testimoniu de cvalificație pentru parohii de clasa primă, cu testimoniu de maturitate și eventual cu atestat despre serviciul prestat pe terenul bisericesc școlar, să le înaltimeze Prea On. Oficiu Protopopesc din Arad în termenul concursual, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștințarea prealabilă a P. O. D. Protopop, vor avea să se prezinte în sf. Biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie, iar întrucât vor fi din alta dieceză, vor avea să dovedească, că pentru a recurge au consimțământul P. S. Dlui Episcop diecezan.

Comitetul parohial ort. rom. din Semlac.

In conțelegere cu: *Traian Vașianu* m. p. protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa I. *Crocna*, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiu parohial: 1. Sesia parohială. 2. O gră-

dină parohială fără casă parohială. 3. Birul și stolele legale.

Alesul va plăti contribuția după beneficiul din parohia și va catehiza la școlile din loc fără alta remunerație dela parohie.

Intrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cvalificație de cl. I-a, sunt admiși și cei cu cval. de clasa II-a.

Rugarea de concurs, ajustată regulamentar, pro-văzută dela cei din alte Dieceze și cu act de învoire a P. S. Sale Dlui Episcop din Arad, că pot recurge la aceasta parohie, adresată Comitetul parohial, este a se înainta oficiului protopresbiteral ort. rom. din Buteni. Reflectanții să observe Regulamentul la îndeplinirea parohiilor.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a din *Gii*, protopopiatul Buteni, să publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiul din parohie: 1. Sesia parohială. 2. Casă parohială. 3. Ștole și bir legal.

Intrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cval. de cl. II-a, sunt admiși și cu cval. de cl. III-a.

Alesul va predica regulat în sf. biserică, va catehiza la școlile din loc fără alta remunerație și va plăti contribuția după beneficiul său.

Reflectanții au să se acomodeze Regulamentului pentru îndeplinirea parohiilor, iar cel din alte Dieceze să adreseze la petit act despre învoirea Consistorului nostru din Arad, că pot recurge la acest post.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a *Chisindia*, devenită vacantă prin decedarea preotului *Ștefan Stan*, să publică concurs cu termen de 30 zile.

Salarul din parohie: 1. Sesie parohială de 30 jugh. 2. Bir și stole legale. 3. Un intravilan parohial fără casă parohială.

Alesul va predica cel puțin de două ori pe lună, va catehiza la școala din loc fără remunerație dela parohie.

Văduva rămasă de Șt. Stan conform §. 26 din Reg. va beneficia 1/2 din venitul acestei parohii până la 19 Aug. 1924.

Alesul va administra și parohia a II-a vacantă din *Chisindia* și va beneficia venitele acestei parohii afară de sesia par.

Intru cât nu se vor prezenta reflectanți cu cval. de cl. II-a sunt admiși și cei cu cval. de cl. III-a.

Reflectanții vor trimite recursele oficiului ppt.

din Buteni. Dela rețurenții din alte dieceze trebuie învoirea P. S. Sale Episcopului Aradului să poată recurge.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

—□—

1-3

Să publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a Berindia, cu termen de 30 zile.

Salarul din parohie: 1. Sesiune din 7 jugh. 386□. 2. Bir și stole legale. 3. Casă parohială.

Reflectanții își vor trimite rugărilor de concurs oficiului prot. ort. rom. din Buteni având a se prezenta poporului în bis. din Berindia.

Reflectanții din alte Dieceze trebuie să adreseze la petiit învoirea Consistorului ort. rom. din Arad, că pot reflecta la acest post.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa II. din Cutina, protopresbiteratul Belințului, devenită vacantă în urma abdicării parohului Emil Păcurariu, se escrie concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Beneficiul împreunat cu acest post este:

1. Folosirea sesiunii parohiale, în extenziune de 32 jugăre.

2. Intravilanul parohial, în extenziune de un jugăr.

3. Stolele legale.

4. Intregirea dotației dela stat, conform pregătirei.

Casă parohiale de prezent nu este, dar comuna se îngrijește de locuință până la eventuala zidire a casei parohiale, dar chiria o plătește preotul ales. Alesul are să predice cel puțin tot a doua săptămână să provadă catihizația la școala noastră fără altă remunerație. Parohia e de clasa II., dar întrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cvalificație de clasa a II-a, se admit și de cei cu cvalificație de clasa a III-a.

Alesul va avea să plătiască toate contribuțiile publice și ecvivalentul după beneficiul său.

Reflectanții au să-și trimită concursurile lor, adresate Comitetului parohial, în termenul concursual, Prea Onoratului Oficiu protopresbiterat ortodox român din Belinț, și să se prezenteze, — cu prealabila învoire a protopresbiterului concernent, — într'o sârbătoarea, sau într'o Duminecă în sf. biserică din Cutina, spre a-și arăta desteritatea în rituale, cântare și oratorie.

Reflectanții din altă dieceză au să producă act despre consensul P. S. Sale, a D-lui Episcop diecezan.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopop.

—□—

2-3

In baza rezoluțiunii Consistorului diecezan Nr. 2999/1923 pentru îndeplinirea parohiei a II-a vacantă din Pauliș, prin aceasta să publică concurs cu termenul de recurgere de 30 de zile, dela prima apariție în organul „Biserica și Școala“.

Parohia este de clasa I-a. Venitele parohiale sunt:

1. O sesiune (32 jugh. cad.) pământ.

2. Stolele legale.

3. Birul parohial stabilit de corporațiunile parohiale și aprobat de Ven. Consistor și anume:

a) Dela credincioșii fără pământ Lei 5.

b) Dela cei cu până la $\frac{1}{4}$ pământ Lei 20.

c) Dela cei cu peste $\frac{1}{4}$ pământ Lei 30.

Casă parohială nu este.

Alesul va predica în biserică cel puțin de 2 ori pe lună, va prevede catechizarea elevilor dela școlile din localitate și va suporta toate sarcinile publice după venitul parohiei sale.

Cei ce doresc să recurgă la acest post să-și trimită recursurile lor adresate Comitetului parohial din Pauliș și instruite cu documentele de cvalificație conform concludului sinodului eparchial 84/910 și despre eventualul serviciu de până aci oficiului protopresbiterat ort. român din Radna, iar dânsii să să prezinte — cu stricta observare a dispozițiunilor §-lui 38 din Regulamentul pentru parochii — în sfta biserică din Pauliș spre a să face cunoscuți poporului.

Recurenții din altă dieceză vor produce și învoirea P. S. Sale D-lui Episcop diecezan de a putea reflecta la această parohie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 3/16 Septembrie 1923.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Procopie Givulescu*, m. p. protopresbiter.

2-3

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onoratului public și autorităților bisericesti, că în Arad, str. Sava Raicu Nr. 77, am deschis un *birou tehnic de arhitectură; construiesc orice planuri de case, școli și biserici* împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colaudări de tot felul de lucrări de zidiri, și întreprind tofelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cioban,
architect.

5-10

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presei.**